

Justificació de l'obra

El lingüista i editor moianès Josep Ruaix és notícia editorial gràcies a la seva darrera obra publicada, el *Diccionari auxiliar*. Un diccionari convertit en dos: d'una banda, un diccionari de barbarismes actualitzat, perquè actualment els barbarismes o interferències que pul-lulen per l'ús social del català són, segons l'autor, nombrosíssims i constants, i, de l'altra, un diccionari de dubtes lingüístics, que ve a ser un complement del primer repertori. Segons Ruaix, el present *Diccionari auxiliar* no té pretensions de tipus acadèmic i vol ser una «eficaç eina pràctica al servei del bon ús de la llengua catalana».

Inconvenients de l'obra i propostes per millorar-la

a) *Un sol diccionari*: D'entrada, un dels inconvenients —i al meu entendre, el principal— és la divisió entre diccionari de barbarismes i diccionari de dubtes, *incorreccions...*, ja que, des del punt de vista conceptual, és difícil establir una fèrria separació entre els barbarismes i els dubtes o incorreccions; és a dir, en el cas del català, com a llengua en contacte amb el castellà sobretot, un dubte es dona normalment com a producte d'alguna interferència. I precisament, davant del «dubte», l'usuari, si no vol que li passi res per malla, consultarà els dos diccionaris. Vegeu si no, *camerí, camiseta, camaraderia, cameraman...*, mots que podem etiquetar com a «interferències» i que, per tant, consultàriem a la primera part del *Diccionari auxiliar*. Doncs bé, només els

trobarem a la segona part, en el repertori de dubtes. Aquesta doble consulta sistemàtica lleva una part del caràcter pràctic de l'obra; inconvenient, però, que es podria resoldre fent un únic repertori de barbarismes i dubtes.

b) *Simplificar la classificació d'interferències*: En la part de barbarismes, les entrades poden aparèixer de quatre maneres, fent una gradació de menys a més acceptables: 1) entre cometes, que vol dir que ens trobem amb una interferència en estat *pur* («affaire», «alambre»); 2) precedides de parèntesi quadrat ([abatir, [ablancar], cosa que ens indica que «és un barbarisme propi de persones o ambients molt castellanitzats»; 3) sense cap mena de signe, cosa que indica que són barbarismes més o menys freqüents o inconscients, i 4) precedides d'asterisc (*abanderat, *acera, *alfombra...), cosa que indica que és un barbarisme discutit o dubtós —en aquest cas es dona la informació pertinent. D'altra banda, en la part de dubtes, les cometes de les entrades indiquen el mateix que en la primera part, i el parèntesi quadrat indica que es tracta d'una observació poc important ([abet, [adecuar, [aixòs...]).

Fins a quin punt, però, és prou significativa per al consultant aquesta classificació? Ens aporta una informació rellevant com a usuaris de la llengua? El tipus 1 ens pot ser útil si el criteri s'aplica sistemàticament, cosa que no passa (vegeu «choque», «chaleco», «vajilla», «devengo», però *cisne, ciervo, sombrero, sombrilla*). El 2, a part d'informar-nos que és un tipus d'interferència propi d'ambients molt castellanitzats, no ens diu res més d'interessant —d'altra banda, hi ha casos que no són tan clarament propis d'aquests ambients, com ara *contribuient, contratar, codícia, cocodrilo...*—, i és precisament el tipus 2 el que ens podríem estalviar, sense eliminar les entrades, per passar-lo a l'apartat de les interferències sense marques. Per tant, tindriem tres tipus d'interferències: les que anirien entre cometes, les generals i les que durien asterisc.

Respecte al diccionari de dubtes, també es podria eliminar el tipus

de dubte classificat com a «poc important» i marcat amb un parèntesi quadrat: ja es veu si l'observació és poc important o no pel tipus d'entrada i pel tipus de comentari que s'hi fa.

c) *Resumir en lloc de remetre*: Malgrat que l'autor ja diu en la presentació que «les fonts d'aquest diccionari han estat les nostres obres anteriors (i, en certa manera, pot servir d'índex alfabètic per a manejar les més importants)», trobem a faltar un resum dels punts gramaticals o lexicogràfics que tracta potser detalladament en les seves obres de referència. Per exemple, ens hauria agradat més —i guanyaria en l'aspecte pràctic— trobar un resum del *com / com a* al diccionari de dubtes, en lloc de trobar-hi una mera remissió a *El català en fitxes 2*, pàg. 192. Això també passa en altres casos (*no-, només, perquè / per què / per a què, ho, hi, que/qui, per / per a...*).

Observacions al voltant de la normativa

Aquesta vegada l'autor tampoc no ens decep en el grau d'interès d'alguns comentaris (vegeu si no al «Repertori de dubtes...» *comptar amb, donar gust, dubtar, haver-hi, Papà Noel...*, en què indirectament fa un seguit d'observacions al voltant de la normativa). Comentaris potser polèmics? Potser controvertits? Potser agosarats? Potser precipitats? El temps, és a dir, l'acceptació o no de certs usos per part dels usuaris i la inclusió o no d'aquests mateixos usos per part de la Secció Filològica en futures edicions de les seves obres normatives, li donaran o no la raó. Mentrestant, tenim l'opinió d'un expert en qüestions de llengua que ens farà reflexionar sobre aspectes que, de vegades, ni tan sols ens havíem plantejat.

Diccionari auxiliar

Josip Ruaix. Mojà: Josep Ruaix (autor editor), 1996. 431 pàg.

Autor

Joan Abril Español

Servei d'Assessorament Lingüístic